

Emlékeztető

az MTA Statisztikai és Jövő kutatási Tudományos Bizottsága
Statisztikai Tudományos Albizottságának (STAB),
valamint a Jogi Informatikai Társaság (JIT)

2018. május 23-án 14 órakor

tartott együttes üléséről

Az MTA Statisztikai és Jövő kutatási Tudományos Bizottsága (SJTB) **Statisztikai Tudományos Albizottsága (STAB)**, valamint a **Jogi Informatikai Társaság (JIT)** 2018. május 23-án együttes ülést tartott az Európai Unió új általános adatvédelmi rendelete (GDPR) fő témájára, az alábbi napirend szerint:

- 1. Hároméves munkaprogram elfogadása**
Előterjesztő: Kovács Péter
- 2. Adatvédelem a statisztikában a GDPR vonatkozásában**
Előadó: Regős Eszter (KSH adatvédelmi tisztviselője)
- 3. Kerekasztal-beszélgetés az adatvédelem/GDPR témához kapcsolódóan**
Kerekasztal résztvevői: Katona Tamás, Lakatos Miklós, Regős Eszter, Tóásó Bálint (KPMG)
Moderátor: Vereczkei Zoltán
- 4. Egyebek**

A tanácskozást *Kovács Péter*, a STAB elnöke nyitotta meg. Az ülés elején lehetőség volt a napirendhez észrevételt tenni. A jelenlévők a napirenddel egyetértettek, változtatási javaslat nem érkezett, így az ülés az előre meghirdetett napirend szerinti tartalomban került levezetésre.

Az ülés anyagai, emlékeztető a STAB honlapján hozzáférhetők: http://www.ksh.hu/mta_stab

1. napirend: Hároméves munkaprogram elfogadása

Első napirendi pontként a helyszínen került kiosztásra a STAB hároméves munkaprogramjára (2018-2020) vonatkozó javaslat. A munkaprogram a korábbi gyakorlatban is megszokott módon két fő részből áll: a STAB által tervezett általános ülések tervéből, valamint a speciális ülések tervéből.

Az általános ülések és a munkaülések témái között 21 témára szerepel a javaslat, köztük olyan témák, mint a statisztika helye az oktatásban, módszertani kihívások, az új adatforrások kezelésével összefüggő kérdések vagy a népszámlálás előkészítésével kapcsolatos ügyek. Az új munkaprogram egyik kiemelt célja az is, hogy lehetőséget teremtsen a fiatal statisztikusok bemutatkozására is.

Napirend keretében érkezett kérdések/hozzászólások, arra adott válaszok:

- *Németh Zsolt* kérdésként tette fel, hogy a helyszínen kiosztott munkaprogram tartalma mennyire indikatív vagy véglegesnek tekintendő. Kovács Péter válaszában elmondta, hogy **a program egy első javaslat, amihez bárkitől, bármikor örömmel veszünk további javaslatokat.**

A STAB a napirend keretében bemutatott munkaprogramot első körös javaslatként elfogadta.

2. napirend: Adatvédelem a statisztikában a GDPR vonatkozásában

A napirend keretében *Dr. Regős Eszter*, a KSH adatvédelmi tisztviselője tartott nyitó előadást az Európai Unió új általános adatvédelmi rendelete (GDPR) és a hivatalos statisztika kapcsolatáról „Adatvédelem a statisztikában a GDPR vonatkozásában” címmel. Kiemelt üzenetek az előadás alapján:

- 2016/679 (EU) rendeletről van szó, mely 2016. április 26-án lépett hatályba és **2018. május 25-től kötelezően alkalmazandó valamennyi tagországban**; az országoknak így kb. 2 évük volt felkészülni a rendelet alkalmazására.
- a rendelet fő célja, hogy európai szinten tovább egységesítse az adatvédelmi szabályozást; a rendelet tartalma több évtizedes adatvédelmi fog folyamánának is tekinthető.
- a GDPR a korábbi adatvédelmi irányelvet váltja fel (95/46/EK adatvédelmi irányelv); a rendeleti formának megfelelően **nincs szükség külön tagállami implementálásra, a rendelet közvetlenül alkalmazandó.**
- a rendelet preambuluma könnyen értelmezhető módon mutatja be a GDPR tartalmát, a rendelet olvasóinak mindenképpen javasolt azt áttekinteni.
- fontos kérdés a GDPR információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvénnyel (Infotv.) való kapcsolata. Ezzel kapcsolatban kimondható, egyrészt, hogy az információszabadság rész miatt **az Infotv. továbbra is fontos és releváns marad, másrészt a NAIH feladat-hatásköre, eljárása továbbra is itt kerül szabályozásra, harmadrészt, egyes speciális adatkezelések (pl. nemzetbiztonság) esetében alkalmazandó lesz továbbra is.**
- a GDPR hivatalos statisztikai kapcsolódása kapcsán kimondható, hogy **a GDPR-t a személyes adatok statisztikai célú kezelése során is alkalmazni kell.**
- az adatvédelem területeit érintően az informatikai biztonság témaköréhez tartozó rendelkezéseket a GDPR-ban nem találunk, azokat a vonatkozó nemzetközi normákban (pl. ISO szabványok) érjük el.
- a vonatozási körön túlmutatóan a GDPR változásokat hoz az adatvédelmi folyamatokban, szervezési kérdésekben is. Így ezen túl adatvédelmi bejelentési kötelezettség már nincs, de a szervezeteknek belső adatkezelési nyilvántartást kell vezetniük; bejelentési kötelezettség áll fenn ugyanakkor az adatvédelmi incidensekre;

új intézmény az adatvédelmi hatásvizsgálat illetve szélesebb körben kell a szervezeteknek adatvédelmi tisztviselőt kinevezniük.

Az előadáshoz kapcsolódó kérdések megvitatása a témához kötődő kerekasztal beszélgetés keretében folytatódott (3. napirend).

3. napirend: Kerekasztal-beszélgetés az adatvédelem/GDPR témához kapcsolódóan

Regős Eszter felvezető előadását kerekasztal-beszélgetés követte. A kerekasztal résztvevői: *Katona Tamás, Lakatos Miklós, Regős Eszter, Tóásó Bálint (KPMG)*. A beszélgetés során folyamatosan lehetőség volt a hallgatóság köréből is hozzászólásokat tenni, kérdéseket feltenni, részt venni a beszélgetésben.

A kerekasztal-beszélgetés tartalma a hozzászólások sorrendjében:

- *Katona Tamás* hozzászólásában elmondta, hogy véleménye szerint a GDPR hazai alkalmazása kapcsán alapvető gondok nincsenek. Kockázatként emelte ki ugyanakkor a hivatalos statisztika szempontjából, hogy a **GDPR most jobban felhívja a közvélemény figyelmét az adatvédelemre, aminek akár negatív hatásai is lehetnek a hivatalos statisztikára**. Meginoghat a bizalom, illetve egyes adatgazdák az adatkezelésük során olyan változtatásokat hajthatnak végre az állományaikban (pl. bizonyos azonosító adatok eltávolítása), amelyek eredményeképpen az érintett adatállományok hivatalos statisztikai célú felhasználhatósága veszélybe kerülhet.
- *Lakatos Miklós* szintén ráerősített, hogy a rendelet fogadtatása véleménye szerint is alapvetően pozitív. A '90-es évekhez viszonyítva a GDPR jobban összefüggéseiben tekinti az adatvédelmet és az adatkezelést. Kiemelte, hogy véleménye szerint nem a hivatalos statisztika, hanem leginkább olyan, a közvélemény mindennapi életében fontos szerepet játszó cégek, mint pl. a Facebook néz nagyobb kihívások elé a rendelet kapcsán. Meglátása szerint a hazai szereplők adatvédelmi tudatossága is javult a '90-es évekhez képest. Fontos kiemelni ugyanakkor, hogy a jogi megoldások mindig a technikai megvalósítás „után tudnak csak kullogni”. Ez nincs másképp a GDPR esetében sem. Az egész adatvédelmi gondolkodást nagyban meghatározza, hogy a papírformáról a digitális formátumokra váltás alapvető paradigmaváltozást hozott az utóbbi években.
- *Tóásó Bálint* üzleti perspektívából közelítette meg a GDPR-t. Felhívta a figyelmet, hogy **a GDPR alkalmazása terén fontos kihívás az ágazati, illető szabályok megléte vagy azok hiányosságai**. A GDPR-ral párhuzamos Infotv.-i szabályozást mihamarabb hatályon kívül kell helyezni és tiszta jogi keretrendszert kell biztosítani. Ilyen tekintetben az egyik legnagyobb probléma ma az elfogadott magyar illető és ágazati normák valamint a gyakorlat által kimunkálendő részletszabályok, súlypontok ismeretének hiánya.
- *Vukovich Gabriella* kérdésként tette fel, hogy miként hathat a statisztikai adatelőállításra a GDPR által nevesített érintetti jogok gyakorlása (pl. törléshez való jog, helyesbítéshez való jog). *Regős Eszter* válaszában elmondta, hogy a személyes adatok hivatalos statisztikai kezelését alapvetően a közérdekű feladat végrehajtása indokolja. A személyes adatok kezelése kapcsán addig van lehetőség érdemben az

érintetti jogok gyakorlására, amíg azok nem válnak anonímmá, azaz meg nem fosztják őket a személyes adat jellegtől.

- *Németh Zsolt* véleménye szerint a GDPR egy kb. 2010 körüli állapotot rögzít a rendeletben. Mivel a változás sebessége meghaladja a jogalkotás sebességét, ezért a GDPR esetén is nagy a veszélye a relevancia korlátozottságának.
- *Katona Tamás* szerint a hivatalos statisztikára azért sincs akkora hatással az GDPR, mert a hivatalos statisztikában mindig is szigorúbb volt az adatok védelme, kezelése, mint általában az adatkezelés során. A hivatalos statisztika számára az azonosítók megléte a statisztikai adatelőállítás szempontjából létfontosságú, pl. longitudinális felvételek tervezéséhez, összekapcsoláshoz.
- *Tóásó Bálint* is kiemelte, hogy a GDPR-t és az egyéb meglévő adatvédelmi szabályozókat összevetve megállapítható, hogy **a GDPR-ban a tételes újdonságok köre elég limitált, ha már valaki eddig is betartotta az Infotv.-t.** A hivatalos statisztikában az egyedi adatok védelme eddig is már magas fokú biztonságot kellett, hogy biztosítson. Emiatt ebben az összefüggésben a GDPR-tól leginkább az adatvédelmi tudatosság és az érintetti joggyakorlás erősödése és számszaki növekedése várható, de ezen a téren merőben új, specifikus érdemi biztosítékok kialakítása jelenleg nem várható. Kiemelte viszont az incidenskezelés az az adatkezelési nyilvántartások új szabályainak garanciális szerepét.
- *Regős Eszter* felhívta a figyelmet az álnevesítés fontosságára, azaz arra, amikor egy állományban lévő egyedi azonosítókat az állomány többi részéről leválasztanak és az állományt technikai azonosítókkal látják el. Az eredeti azonosítók és a képzett technikai azonosítók közötti fordítókulcs, illetve az eredeti azonosítók tárolása az állománytól elkülönített módon történik. Statisztikai célra ugyanakkor az összekapcsolhatóság, a cél érdekében, megvalósítható. **A hivatalos statisztika adatvédelmi garanciájának fontos eleme, hogy a hivatalos statisztika az egyedi adatokat védi, ami jóval tágabb fogalom, mint a személyes adatok köre** (az egyedi adat fogalmába a nem természetes személyekre vonatkozó egyedi információk is beleértendőek). Regős Eszter felhívta a figyelmet arra is, hogy **a hivatalos statisztikában az azonosítás és a felfedés eltérő fogalmak és ezek az adatvédelem módszertani kérdéseit is felvetik.**
- *Szép Katalin* kérdésként intézte a jelenlévőkhöz, hogy a STAB személyes adatok kezelése kapcsán is lesz-e változás a 2018. május 25-ei kötelezőség miatt. Felhívta a figyelmet, hogy a modern kor technikai megoldásai fényében a „tradicionálisan” egyedi azonosítónak tekintett név, cím, stb. mellett ma már lehet, hogy sokkal inkább azonosítóbb jellegűek a telefonszámok, egyedi felhasználónevek, applikációkban alkalmazott azonosítók. Ezek tükrében felmerül a kérdés, hogy mi is valóban az egyedi adat.
- *Tóásó Bálint* a jogos felvetésre reagálva elmondta, hogy véleménye szerint az, hogy pontosan mi az egyedi adat, az attól is függ, hogy mi az adat tartalma (pl. egyes adatok tartalmuknál fogva bizonyos kontextusban személyes adatok lehetnek, míg ugyanazon adattípus más értékkel, tartalommal esetleg nem. A kérdés, hogy az adat tartalma mennyire emeli ki az érintettet a sokaságból, mennyire reális a lehetősége az azonosításnak).

Az aktív kerekasztal-beszélgetést, a kerekasztalon résztvevőknek, illetve a hozzászólóknak/kérdőzőknek az aktivitásukat megköszönve, az időre tekintettel itt le kellett zárni. A beszélgetésben résztvevők megállapodtak, hogy több olyan adatvédelmi kérdés is releváns ilyen körben megtárgyalásra, amire érdemes lenne a jövőben visszatérni (pl. mi minősül egyedi azonosítónak; azonosítás és felfedés viszonya; stb.).

4. napirend: Egyebek

Az egyebek között *Kovács Péter* felhívta a résztvevők figyelmét, hogy a STAB honlapja (http://www.ksh.hu/mta_stab) frissítés alatt áll. Az állományok frissítése folyamatban van, a következő napokban várható a tartalom teljes frissülése a jelen ülés anyagaiig bezárólag.

Kovács Péter jelezte, hogy „a statisztikus is ember” címmel előkészület alatt áll egy speciális, informális, beszélgetős rendezvénysorozat, amellyel kapcsolatban további információkat is fogunk küldeni a STAB tagok felé.

A Bizottság Tudományünnep rendezvénye 2018. november 16-án, pénteken lesz, ahol azon fiatal kollégákat szeretnénk reflektorfénybe állítani, akik nem tagjai az Albizottságnak, doktori fokozatszerzés előtt, vagy után állnak.

A GDPR 2018. május 25-étől való kötelező alkalmazása miatt megvizsgálandó, hogy a STAB tagok személyes adatainak bizottsági kezelése kapcsán szükséges-e valamilyen intézkedés. Ezzel kapcsolatban is jelentkezni fogunk a STAB tagjai felé.

A STAB ülés lezárását követően a Jogi Informatikai Társaság tartott külön egyeztetést.

Budapest, 2018. május 25.

Kovács Péter
STAB elnök

Az emlékeztetőt készítette:
Vereczkei Zoltán, STAB titkár